

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

3. Окрема думка судді Волинського апеляційного суду від 16 червня 2022 року у справі № 161/6580/21. Провадження № 11-кп/802/233/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104861314>
4. Окрема думка судді Вінницького апеляційного суду до ухвали Вінницького апеляційного суду від 26.05.2022. Справа № 127/1444/19. Провадження № 11-кп/801/253/2022. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104556253>
5. Окрема думка судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду до ухвали від 14.04.2020 у судовій справі № 991/24/20 (провадження № 11-cc/991/314/20). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88778291>
6. Окрема думка судді апеляційного суду Одеської області на ухвалу від 8 жовтня 2018 року. Номер судового провадження: 11-cc/785/1585/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77174245>
7. Окрема думка судді Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду до ухвали від 14.06.2021 у судовій справі № 757/39375/19-к. (провадження № 11-п/991/12/21). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97714957>
8. Окрема думка судді Івано-Франківського апеляційного суду до ухвали від 22 червня 2022 р. Номер судового провадження: 11-п/4808/52/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105103470>

Ключові слова: ухвала суду, апеляційне провадження, судові рішення, нарадча кімната, окрема думка.

Key words: court order, appellate proceedings, court decision, conference room, separate opinion.

МЕЛЬНИК АНДРІЙ ВАЛЕРІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розшукової діяльності*

КІМЛІЧЕНКО ХРИСТИНА ЮРІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розшукової діяльності*

ЩОДО ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОСТУПОК

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22.11.2018 р. [1], що вступив у силу 01.07.2020 р., Кримінальний процесуальний кодекс України було доповнено, зокрема, ст. 298² «Затримання уповноваженою службовою особою особи, яка вчинила кримінальний проступок», згідно ч. 1 якої уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні кримінального проступку, у випадках, передбачених пп. 1 і 2 ч. 1 ст. 208 КПК, та лише

за умови, що ця особа: 1) відмовляється виконувати законну вимогу уповноваженої службової особи щодо припинення кримінального проступку або чинить опір; 2) намагається залишити місце вчинення кримінального проступку; 3) під час безпосереднього переслідування після вчинення кримінального проступку не виконує законних вимог уповноваженої службової особи; 4) перебуває у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння та може завдати шкоди собі або оточуючим [2].

Разом з тим, відповідно до ст. 29 Конституції України у разі нагальної необхідності запобігти злочинові чи його перепинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має бути перевірена судом. Затримана особа негайно звільняється, якщо протягом сімдесяти двох годин з моменту затримання їй не вручено вмотивованого рішення суду про тримання під вартою. Кожному заарештованому чи затриманому має бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання, роз'яснено його права та надано можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правничою допомогою захисника. Кожний затриманий має право у будь-який час оскаржити в суді своє затримання [3].

ЄСПЛ зазначає, що «відповідно до українського законодавства позбавлення свободи без вмотивованого рішення суду є можливим лише у обмеженій кількості ситуацій, які достатньо чітко визначені. Так, стаття 29 Конституції дозволяє застосування такого заходу на максимальний строк до сімдесяти двох годин, але лише у якості реакції на нагальну необхідність попередити чи припинити злочин. В усталеній практиці Суду за пунктом 1 статті 5 чітко встановлено, що будь-яке позбавлення свободи має не лише ґрунтуватися на одному з виключень, перелічених у підпунктах «а»-«f», але й також має бути «законним». Коли постає питання про «законність» взяття під варту, в тому числі, чи було дотримано «порядку, встановленого законом», Конвенція, по суті, посилається на національне законодавство і встановлює зобов'язання забезпечувати дотримання його матеріальних та процесуальних норм. Конвенція, головним чином, вимагає, щоб будь-який арешт або затримання ґрунтувалися на положеннях національного законодавства, але вона також стосується якості закону, вимагаючи від нього відповідності принципу верховенства права, притаманному всім статтям Конвенції» [4].

Найпоширенішими випадками є затримання особи в порядку ст. 298² КПК за підозрою у вчиненні кримінальних проступків у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів. Аналізуючи слідчу практику можливо прослідкувати, що затримання особи у цій категорії справ відбувається виключно у зв'язку із можливістю провести особистий обшук особи та у законний спосіб вилучити речовий доказ протиправної поведінки, адже найчастіше затримані особи звільняються протягом трьох годин після затримання [5].

Вважаємо, у цьому контексті слід погодитися також з думкою В. Завтура, який цікавиться: «чому обов’язкове доставлення до медичного закладу передбачене лише щодо тих осіб, які вчинили проступок, передбачений ст. 286-1 Кримінального кодексу? Перебування особи у стані алкогольного, наркотичного або іншого сп’яніння має як кримінально-правове (ст. 21, 67 КК України), так і кримінально-процесуальне значення, зокрема, в контексті строку обмеження права особи на свободу та особисту недоторканість. З цих міркувань видається доцільним допроваджувати для проведення медичного освідчення особу, яка вчинила будь-який кримінальний проступок та її поведінка вказує на те, що вона перебуває у стані алкогольного, наркотичного або іншого сп’яніння» [6].

Таким чином, приходимо до висновку щодо проблематики відповідності та узгодженості положень ст. 298² КПК та Конституції України в частині законності здійснення затримання особи за вчинення кримінального проступку як тимчасового запобіжного заходу, зважаючи на те, що Основним Законом регламентовано можливість обмежити особу у праві на свободу та особисту недоторканність лише у випадку вчинення нею злочину. Зловживання під час затримання осіб, зокрема, можуть призводити до скарг до ЄСПЛ.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України № 2617-VIII від 22.11.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
3. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
4. Корнійчук проти України: рішення ЄСПЛ від 30.01.2018 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_c53
5. Затримання уповноваженою службовою особою особи, яка вчинила кримінальний проступок / [М. Цуцкірідзе, С. Вітвіцький, О. Ковтун, М. Городецька, В. Бурлака та ін.]. Київ : 7БЦ, 2021. 54 с.
6. Завтур В. Затримання уповноваженою службовою особою особи, яка вчинила кримінальний проступок: деякі питання правової регламентації. *Бюлетень. Асоціація адвокатів*. 2020. № 2 (45). С. 14–15. URL: https://www.researchgate.net/publication/360528971_Zavtur_VA_Zatrimanna_upovnovazhenou_sluzbovou_osobi_aka_vcinila_kriminalnij_prostupok_deaki_pitanna_pravovoi_reglamentacii_Buleten_Asociacii_advokativ_Ukraini_2020_2_45_S_14-15

Ключові слова: кримінальне провадження, затримання особи, заходи забезпечення кримінального провадження, запобіжні заходи, дізнання, дізнавач.

Key words: criminal proceedings, detention of a person, measures to ensure criminal proceedings, preventive measures, inquiry, inquirer.

Журавльов Олександр Геннадійович Перелік галузевих засад кримінального процесу.	333
Клепівоський Володимир Геннадійович Специфіка документування місця події в умовах воєнного стану.	335
Кузнецов Олександр Максимович Окремі чинники, які впливали на формування різних типів (форм) кримінального процесу.	337
Кузнецова Людмила Валентинівна Кримінальне процесуальне право: огляд досліджень щодо визначення поняття.	339
Лукашук Каріна Русланівна Повідомлення про підозру як інститут кримінального процесуального права.	341
Мар'янова Світлана Сергіївна Щодо вдосконалення порядку постановлення та проголошення ухвал судом апеляційної інстанції.	344
Мельник Андрій Валерійович, Кіміліченко Христина Юріївна Щодо затримання особи, яка вчинила кримінальний проступок.	347
Насінник Микола Миколайович Щодо певних процесуальних змін українського законодавства у частині доказів та доказування у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану.	350
Панайотов Євген Олександрович До проблеми правового регулювання забезпечення розумних строків під час досудового розслідування в умовах дії воєнного стану.	352
Понурко Тарас Андрійович Співпраця України з Міжнародним кримінальним судом: проблемні питання та перспективи удосконалення взаємодії.	356
Пришєдько Олександр Леонідович Декриміналізація кримінального правопорушення як підстава для закриття кримінального провадження.	359
Скоковська Яна Петрівна Визначення меж касаційного розгляду з огляду на положення КПК України та судову практику.	361
Сліпенюк Тетяна Михайлівна Зловживання процесуальними повноваженнями щодо всебічного, повного та об'єктивного встановлення обставин кримінального провадження.	365
Торжинська Тетяна Вікторівна Загальні характеристики підстав перегляду рішень за нововиявленими або виключними обставинами.	368